

важливість громадського життя, в якому щасливий є той „ хто зв'язав свій приватний обов'язок з загальним.“

Література

1. Вандишев В. Н. „Філософія“ .– К.: Кондор, 2005 .– 474с.
2. Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г. „Історія філософії“ .– К.: Либідь, 2001 .– 408с.
3. Волинка І.І. „Філософія стародавності і середньовіччя в освітньому контексті“ .– К.: Вища школа, 2005 .– 544с.
4. Григор'єв В. Г. „Філософія“ .– К.: Центр навчальної літератури, 2004 .– 248с.
5. Кремень В. Г. „Історія філософії“ .– Х.: Прапор, 2003 .– 768с.
6. Кремень В. Г. „Філософія. Мислителі, ідеї, концепції“ .– К.: видавництво Книга, 2005 .– 528с.
7. Горський В. С. Кислюк К. В. „Історія української філософії“ .– К.: Либідь, 2004 .– 488с.
8. Огородник І. В., Русин М. Ю. „Українська філософія в іменах“ .– К.: Либідь, 1997 .– 328с
9. Тарасенко М. Ф., Русин М. Ю., Бичко І. В. „Історія філософії України“ .– К.: Либідь, 1997 .– 416с.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК НАЦІОНАЛЬНОГО ТА РЕЛІГІЙНОГО У ДУХОВНОМУ ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА

Доп. - Романенко К., ПР-54
Наук. кер. - ст. викл. Опанасюк В.В.

Становлення України як демократичної правової держави актуалізує необхідність осмислення ролі національної ідеї та релігії як однієї з її складових. Релігійне життя в Україні – це складна система відносин, що включена в загальну структуру громадського життя, розвивається під впливом соціально-економічних, політичних, культурних процесів сучасного

перехідного етапу розвитку суспільства. Рівень релігійності визначає низка факторів, серед яких ключове місце відводиться етнопсихологічним особливостям спільноти. Глибинна сутність релігійності українського народу пов'язана з його національним характером, ментальністю.

Метою дослідження є визначення ролі релігії у формуванні й утвердженні української національної ідеї.

Постановка проблеми зумовлена, принаймні, двома взаємопов'язаними аспектами. По-перше, поняття «державність» та «українська національна ідея» визначають перспективи розвитку української нації. Національна ідея постає формою відображення у суспільній свідомості явищ громадського життя, розуміння мети нації, її ідеалу. Водночас вона є внутрішнім фактором згуртування національної спільноти. По-друге, етичне і конфесійне – суть складові української національної ідеї: релігія тісно пов'язана з національними устремліннями народу, його традиціями, побутом, культурою.

Спроби визначити роль і місце релігії в національному житті українців знаходимо у працях М.І. Корюшка, М.Ф. Рибачука, О.І. Уткіна [2], П.Л. Яроцького, А.М. Колодного [1]. Науковці досліджували релігійний і національний феномени у межах єдиного проблемного поля.

У розвитку української нації взаємозв'язок релігійного й національного чинників виявився ще на ранньому етапі формування українського етносу і був пов'язаний із взаємопроникненням загальнодержавного та язичницьких культів.

Специфічність української нації криється у засвоєнні форм народного побуту, традицій, звичок, психічного складу українського етносу, що відобразилося на появі та еволюції різноманітних форм релігійної культової практики, тобто обрядів, ритуалів, свят тощо. Релігійна церковна практика традиційно використовує національні елементи мистецтва, зокрема живопис в іконографії, народні музичні інструменти, пристосовує національні мелодії до церковно-хорового співу.

Зворотній бік процесу взаємопроникнення релігійного і національного аспектів у розвитку української спільноти виражається у пристосуванні вірувань, релігійного культу до певних елементів духовної культури етносу.

Вагомим є місце церкви, особливо православної, яка поєднує людей навколо релігійної ідеї, займає чітку позицію в культурних процесах, що відбуваються в суспільстві.

Проаналізувавши результати соціологічних досліджень, проведених дослідницьким центром «СОЦІС» наприкінці 2002 року, звернемо увагу на чисельність віруючих в Україні. Загальнонаціональне опитування виявило, що більш ніж 40 відсотків громадян визнали себе атеїстами. Більш ніж 90% релігійно активних громадян – християни, більшість з яких є православними. Приблизно 10% всього населення – члени Української греко-католицької церкви. Прихильниками римо-католицької церкви називають себе 1 млн. громадян, або приблизно 2% всього населення. I

Поряд із цим виявлено, що взаємозв'язок релігії та етносу веде до створення етноконфесійних груп і меншин, вагомий вплив серед яких мають громади баптистів, адвентистів сьомого дня, християн-євангелістів, прихильників Церкви Ісуса Христа святих останніх днів (мормонів) та свідків Єгови, чисельність яких стрімко зростає.

Отже, протягом усієї історії існування української нації відбувалася еволюція і трансформація української національної ідеї, обов'язковим елементом якої була і залишається релігія. У сучасних умовах спостерігається послаблення здатності релігійного фактора відігравати консолідуючу роль і впливати на розвиток суспільних процесів.

Література

1. Колодний А.М., Яроцький П. Л. Історія релігії в Україні. - К., 1999.
2. Рибачук М.Ф., Уткін О.І., Кирюшко М.І. Національне відродження релігії. – К., 1995.